

Η ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Τοῦ Μητροπολίτη Κυρηναίας κ. ΠΑΥΛΟΥ.

Ἡ Ἀγία και Μεγάλη Ἑβδομάδα, ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπό τή Μεγάλη Δευτέρα τό πρωί και διαρκεῖ μέχρι τό Μεγάλο Σάββατο τό ἑσπέρας, κατέχει τήν πιό ἐξέχουσα θέση μέσα στόν ἑορτολογικό κύκλο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Σ' αὐτή βρίσκεται συμπυκνωμένη ἡ Ὁρθόδοξη δογματική διδασκαλία καί πνευματικότητα. Οἱ θεόπνευστοι ὑμνογράφοι μέ θεολογική δύναμη, θαυμαστή δεξιότητα καί σπάνια ποιητική ὡραιότητα περιγράφουν τό ἄφατο μυστήριο τῆς κενώσεως τοῦ Ἐνανθρωπήσαντος Μονογενοῦς Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ, καί διατυπώνουν τίς ἀλήθειες τῆς Ὁρθοδόξου πίστεώς μας διά τά σεπτά Πάθη τοῦ Λυτρωτῆ πρὸς σωτηρία τῶν ἀνθρώπων.

Οἱ ὑμνωδοί τῆς Ἐκκλησίας μέ θεοκίνητη γραφίδα καί μεγάλη δύναμη περιγράφουν τό ἀπερινόητο μυστήριο τῆς Θείας Οἰκονομίας, ὅπως τό συνέλαβε προαιωνίως ἡ ἄπειρος βουλή τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Τό ἔργο τῆς Θείας Οἰκονομίας εἶναι δημιούργημα τῆς ἐλευθέρας βουλήσεως τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, τό ὁποῖο δημιουργεῖ ὁ συγκαταβάς Λόγος τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἐπὶ γῆς βίος τοῦ Κυρίου, ὁ Ὅποιος, ἐκπληρῶν τή σωτήριο τριαδική βουλή, «ἐαυτόν ἐκένωσεν μορφὴν δούλου λαβών» (Φιλιπ. 2, 7), ἦταν ἕνα συνεχές ζωντανό παράδειγμα ταπεινώσεως καί διακονίας. «Οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καί δοῦναι τήν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν» (Ματθ. 20,28). Προσέφερε ὁ Ἐνανθρωπήσας Θεός τόν ἑαυτό Του ἐκουσίως πρὸς τόν Θεό Πατέρα διά τή σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Ἡ πάναγνος ψυχὴ τοῦ Χριστοῦ ἐλευθέρως καί ἀβιάστως σήκωσε τήν ἁμαρτίαν ὅλου τοῦ κόσμου γιά νά λυτρώ-

σει τόν πεπτωκότα ἄνθρωπο ἀπό τήν τυραννία τοῦ διαβόλου καί τή δυναστεία τοῦ θανάτου καί νά τοῦ χαρίσει τήν υἰοθεσία.

Ἰλιγγιά ὁ ἀνθρώπινος νοῦς καί ἀδυνατεῖ νά πλησιάσει καί νά συλλάβει μέ τόν ἀπλό ὀρθό λόγο τήν ἄκρα ταπείνωση τοῦ Θεο-ανθρώπου. Τό ἀκατάληπτο τοῦτο μυστήριον τῆς ἀπείρου κενώσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου γιά τήν ἐξύψωση τοῦ ἀνθρώπου στόν Θεό δέν νοεῖται μέ τήν πεπερασμένη ἀνθρώπινη διάνοια, ἀλλά προσκυνεῖται ἐν πίστει, κατανύξει καί σιωπῇ. Ἡ λογική ἀδυνατεῖ νά συλλάβει τό τελεσιουργούμενον μυστήριον. Τό ἀνεξιχνίαστο μυστήριον τοῦ Θεοῦ Πάθους κατανοεῖται μόνο διά τῆς πίστεως τῶν κεκαθαρμένων ψυχῶν διά τῆς παρουσίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Μόνο ὅταν ὁ ἀνθρώπος ἀποτινάξει τόν σκοτισμό τῆς καρδιάς θά μπορέσει νά δεῖ μέ τούς ὕγιεις πλέον καί καθαρούς ὀφθαλμούς τῆς ψυχῆς τή θεία πρός αὐτόν συγκατάβαση καί νά βιώσει αὐτή μυστικά.

Τά σεπτὰ Πάθη τοῦ Χριστοῦ ἀποτελοῦν τό κύριο θέμα τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδας. Κατ' ἀρχήν, ἡ Ἐκκλησία δέν ἐορτάζει ἀπλῶς τά ἄχραντα Πάθη τοῦ Σωτῆρος, ἀλλά τά ζεῖ κατὰ τρόπο μυστικό. Ὁ λειτουργικός χρόνος συμπυκνώνει τό παρελθόν καί τό μέλλον καί τά γεγονότα τοῦ σωτηρίου Πάθους προβάλλονται ὡς ἓνα διαρκές παρόν. Ἡ Ἐκκλησία καλεῖ τούς πιστούς νά διώσουν αὐτά ὄχι συναισθηματικά καί ἐπιφανειακά, ἀλλά μέ πίστη, ταπείνωση καί μετάνοια. Σ' αὐτό ὑποβοηθοῦν οἱ ἐξαίσιοι λατρευτικοί ὕμνοι, οἱ ὁποῖοι μέ τόν πνευματικό τους πλοῦτο, ὡς σπάνια ἀριστουργήματα ἐκφράζουν κατὰ τρόπο μοναδικό τό θεολογικό βάθος τοῦ μυστηρίου τῆς θείας Οικονομίας καί τή λαμπρότητα τῆς δόξης τοῦ τρισυποστάτου Θεοῦ.

Ὁ συνάναρχος Λόγος, ὁ προνοητής τοῦ σύμπαντος, ὁ ποιητής τοῦ οὐρανοῦ καί γῆς, ὁ μηδόλως ἀποστάς τῶν πατρικῶν κόλπων, ὡς πλήρης καί τέλειος Θεός, ὁμούσιος κατὰ πάντα τῷ Πατρί καί τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, ὑπερφυῶς ἐτέχθη ἐκ τῆς Ἀειπαρθένου Μαρίας καί ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καί ἐνηνθρώπησε. Ἐπτῶχευσε ἐκουσίως γιά νά σώσει τόν ἄνθρωπο ἀπό τήν ἁμαρτία. Ἐγινε τέ-

λειος ἄνθρωπος οὐσία καὶ οὐχὶ φαντασία, ὁμοούσιος κατὰ πάντα μέ ἡμᾶς, πλήν ὅμως ἐκτός τῆς ἁμαρτίας. Ἔλαβε τὴν ἐκ Παρθένου ἀνθρώπινη σάρκα ἀπαλλαγμένη ἀπὸ τό προπατορικό ἁμάρτημα, ἔχουσα ὅμως ὅλα τὰ ἀδιάβλητα πάθη.

Ὁ ἀναμάρτητος Κύριος καὶ Θεός τῶν ὅλων ἐκένωσε ἑαυτὸν καὶ ἀνέλαβε ἐκουσίως στό ἀδιάφθορο σῶμα του τὸν ἐκ τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος προελθόντα θάνατο, ἵνα, διὰ τοῦ παναχράντου Αὐτοῦ Πάθους καὶ τοῦ σταυρικοῦ θανάτου, θανατώσει ἐν τῇ σαρκὶ Αὐτοῦ τὸν θάνατο. Ἡ ἐξ ἄκρας συλλήψεως πραγματική ἔνωση τῶν δύο φύσεων, θείας καὶ ἀνθρωπίνης, στήν ὑπόσταση τοῦ Θεοῦ Λόγου, ἀφράστως, ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως καὶ ἀδιαιρέτως, δίδει τὴν ἀπάντηση σέ ὅλους, ὅτι ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου καὶ ἀπαθὴς τῇ θεότητι, ἔπαθε σαρκί, γιὰ νὰ λυτρώσει τὸν παραπεσόντα στήν ἁμαρτίαν ἄνθρωπο. Ἐκτοτε, οἱ δύο φύσεις τοῦ Θεανθρώπου παρέμειναν ἀχώριστες.

Ἡ ἀδιαίρετη αὐτὴ ἔνωση εἶναι ἡ βεβαία ἐγγύηση τῆς δικῆς μας σωτηρίας. Ἐνσωματούμενος ὁ κάθε πιστός μετὰ τοῦ Σωτῆρος, ἐνώνεται ἐν τῷ Χριστῷ καὶ κατὰ συνέπεια μετὰ τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καὶ γίνεται κατὰ χάρη Θεός. Οἱ θνητοὶ μέ τὴν ἐνσωμάτωσή τους στό Πανάχραντο Σῶμα τοῦ Κυρίου ἐνδύονται τὴν ἀφθαρσία.

Μέσα στήν ὅλη κατανυκτικὴ λατρευτικὴ ἀτμόσφαιρα τῶν Ἀγίων αὐτῶν ἡμερῶν, βιώνεται ἡ ἐξ ἀποκαλύψεως ἀλήθεια διὰ τῆς πίστεως, μέ τὴν ἐνίσχυση τῆς Θείας Χάριτος. Ἡ διαφύλαξη τῶν Ὁρθοδόξων δογμάτων καὶ ἡ ταυτόχρονη ὁμολογία αὐτῶν διὰ λόγων καὶ ἔργων ἀναμοχλεύει τὸν πόθο γιὰ δοξολογία τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ διὰ τό ὅλο ἔργο τῆς Θείας Οἰκονομίας. Ἀπὸ τὴν εὐλαβῇ καὶ κατανυκτικῇ συμμετοχῇ στίς λατρευτικὲς ἀκολουθίες τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδας, πού εἶναι πηγὴ πνευματικῆς ζωῆς, ὁ κάθε πιστός ἀντλεῖ δύναμη, ἀνακαινίζεται καὶ μεταρσιώνεται.

Ἡ Μεγάλῃ Δευτέρᾳ εἰσάγει τὰ σεπτὰ Πάθη ὡς φῶτα σωστικά καὶ καλεῖ τοὺς πιστοὺς νὰ ὑποδεχθοῦν τὸν Σωτῆρα καὶ Λυτρωτὴ μέ εὐγνωμοσύνη καὶ κατάνυξη. Στὴ διάρκεια τῆς Μεγάλῃς

Ἑβδομάδας περιγράφονται τὰ ἄχραντα Πάθη τοῦ Θεοῦ Λόγου, ἡ ἐν τῷ Σταυρῷ θεία κένωση καί ἡ θεόσωμη ταφή τοῦ Σωτῆρος.

Κατά τή Μεγάλῃ Πέμπτῃ, ὁ ἐκουσίως δι' ἡμᾶς πτωχεύσας, συ-
νεχίζων τήν ἔκφραση τῆς ταπείνωσής Του, ζώννυται τό λέντιον
καί πλένει καί ἐκμάσσει τὰ πόδια τῶν μαθητῶν Του, διδάσκων
ἐμπράκτως τή διακονία καί προβάλλων τή χριστομίμητη ἀρετή
τῆς ταπείνωσης, ἡ ὁποία ἀποσπᾷ τό θεῖο ἔλεος καί γι' αὐτό εἶναι
τό θεμέλιο καί ὁ συνεκτικός σύνδεσμος τοῦ ὅλου πνευματικοῦ
οἰκοδομήματος. Χωρίς αὐτή, κανείς δέν εἰσέρχεται στή καινὴ ζωὴ
τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν.

Εὐθύς ἀμέσως, ἐσθιόντων τῶν μαθητῶν, συνέστησε τό Μυστήριον τῶν Μυστηρίων, τή θεία Εὐχαριστία. Τότε μέ τή δική Του
εὐλογία μετέβαλε τόν ἄρτον εἰς αὐτό τό πανάχραντό Του Σῶμα
καί τόν οἶνον εἰς αὐτό τό πανάγιο καί ζωηρό Αὐτοῦ Αἷμα. Ὁ ἴδιος
ὁ Χριστός ἔδωκε στούς μαθητές Του νά κοινωνήσουν τοῦ Σώμα-
τος καί τοῦ Αἵματός Του *«εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καί ζωὴν τήν
αἰώνιον»*. Μέ τήν ἀξία καί ἐνσυνείδητη συμμετοχή τους οἱ πιστοί
προσοικειοῦνται τὰ ἀγαθὰ τὰ ὁποῖα ἐξέρρευσαν ἀπό τή σταυρι-
κὴ θυσία τοῦ Κυρίου, γίνονται Χριστοφόροι καί Θεοφόροι, κατοι-
κητήριον τοῦ Θεοῦ, δοχεῖο τοῦ Παναγίου Πνεύματος καί *«θείας
κοινωνοὶ φύσεως»* (Β' Πέτρ. 1, 4). Ἐκεῖ ἀκριβῶς συντελεῖται ἡ κα-
τὰ Χάρη θέωση τῶν πιστῶν. Οἱ ἀξίως μετέχοντες παραμένουν με-
τὰ τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ καί ἡ θεία τοῦ Λόγου ζωὴ ἀναζωογο-
νεῖ τίς ψυχές καί τὰ σώματά τους.

Κατά τή μεγάλη Παρασκευή, ὁ Κριτής τοῦ παντός, ἡ χαρὰ τῶν
Ἀγγέλων, ὁ ἄπειρος καί Παντοδύναμος Θεός, ὁ κραταιὸς Κύριος,
ὁ αἰdios τοῦ Θεοῦ Πατρός Λόγος σύρεται ὡς κοινός κατάδικος
πρὸ τοῦ Ποντίου Πιλάτου. Ὁ ἄπειρος Θεός χλευάζεται ἀπὸ τόν
θεομάχο λαό, παρίσταται ὡς κατάκριτος θνητός πρὸ τοῦ Ἠγεμό-
νος, ἐμπαίζεται ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους στρατιῶτες, ἐνῶ οἱ στρατιές
τῶν ἀσωμάτων δυνάμεων τρόμφ συνεχόμενες ἀνακράζουσιν *«ἀκα-
τάληπτε, Κύριε, δόξα σοι»*.

Ὁ Νυμφίος τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἀπαθὴς τῇ θεότητι, παραδίδε-

ται εἰς ἀτιμωτικό καί ἐπονείδιστο θάνατο. Ὁ Κύριος, τό φῶς τοῦ κόσμου, προσηλώνεται στόν Σταυρό γιά νά ἐξαφανίσει τό σκοτάδι τῆς πλάνης καί τῆς ἁμαρτίας. «Ὁ τά σύμπαντα ἐν τῇ δρακί περιέχων καταδέχεται ἀναρτηθῆναι ἐν ξύλῳ» διά νά σώσει τόν ἄνθρωπο.

Ἐπάνω στόν Σταυρό ὁ Σωτήρ τοῦ κόσμου διέρρηξε τό χειρόγραφο τῶν ἁμαρτιῶν τῶν ἀνθρώπων καί «ἤνωσε τά τό πρίν διεστώτα». Δι' αὐτό ὁ σταυρικός καί ζωηφόρος θάνατος τοῦ Χριστοῦ εἶναι πηγὴ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν, ἀνακαινίσεως τῶν ψυχῶν καί ἀφθαρσίας καί ἀποκαταστάσεως τῶν ἀνθρώπων στήν προπρωτική καθαρότητα καί ἀπάθεια. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς «Χριστός ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου» (Γαλ. 3, 13). Μέ τή σταυρική Αὐτοῦ θυσία, συνέτριψε τό κράτος τοῦ θανάτου καί τή δυναστεία τοῦ ἐχθροῦ καί μᾶς ἐλευθέρωσε ἀπό τά δεσμά τῆς ἁμαρτίας καί ἄνοιξε τίς θύρες τοῦ Παραδείσου. Τό σωτηριῶδες Πάθος καί ἡ ἰλαστήριος θυσία τοῦ Κυρίου πάντοτε νοοῦνται ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῆς ζωηφόρου Ἀναστάσεως. «Προσκυνοῦμέν σου τά Πάθη, Χριστέ, δεῖξον ἡμῖν καί τήν ἔνδοξόν σου Ἀνάστασιν», ψάλλομεν ἀτενίζοντες τόν Ἐσταυρωμένον Ἰησοῦ.

Ὁ σταυρός τοῦ Κυρίου εἶναι τό μεγάλο μυστήριον, τό ὁποῖο καταννοεῖται οὐχί μέ τή λογική, ἀλλά μέ τήν πίστη αὐτῶν οἱ ὁποῖοι γεύθηκαν τή λυτρωτική Του δύναμη. Ὁ λόγος τοῦ Σταυροῦ παραμένει διά τούς ἀμυήτους «σκάνδαλον καί μωρία» (Α' Κορ. 1, 23).

Ὁ Σωτήρ τοῦ κόσμου, ἄν καί ταπεινωμένος ἀπό τήν ἀχαριστία καί τό φρικτό ἔγκλημα τῶν παρανόμων Ἰουδαίων, ἀναγνωρίζεται ὅμως ἀπό τήν κτίση ὡς παντοδύναμος Κύριος καί κραταίος Βασιλεύς τοῦ οὐρανοῦ καί τῆς γῆς. Βλέπουμε ἡ κτίση τόν Πλάστη νά πάσχει στόν Σταυρό συνέπασχε μετ' Αὐτοῦ ἀποτίουσα τήν ὀφειλόμενη τιμή στό Δημιουργό καί προνοητή της. Ὁ ἥλιος ἐσκοτίζετο καί τά θεμέλια τῆς γῆς συνεταράττοντο. «Τό καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπό ἄνωθεν ἕως κάτω, καί ἡ γῆ ἐσεισθη καί αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, καί τά μνημεῖα ἀνεώχθησαν» (Ματ. 27, 51-52).

Ἐνῷ ἡ φύσις συγκλονίζεται ἀπό τήν ἄφατη κένωση, ἡ ἀνθρώπινη διάνοια παραμένει σκληρή καί ἀνάλγητη, ἀδυνατώντας νά συλλάβει τό ἀπερινόητο μυστήριον. Ἡ ψυχική πώρωση καθιστᾷ τόν ἁμαρτωλό ἄνθρωπο κωφό καί ξένο πρὸς τό μυστήριον αὐτό. Ἐνῷ αἱ ἀγγελικαὶ δυνάμεις συνέχονται ὑπὸ δέους γιατί ἡ ζωὴ τῶν ἀπάντων κεῖται ἄπνους ἐν τῇ γῇ, ταυτοχρόνως χαίρονται γιὰ τήν ἀνόρθωση καί σωτηρία τοῦ πεπτωκότος, ἀλλὰ καί θλίβονται γιὰ τήν ἀναίσθητη συμπεριφορά τῶν ἀνθρώπων πρὸς τόν ἄπειρο Κτίστη.

Ὁ ἀχάριστος, ἀγνώμων καί θεοκτόνος λαός παραμένει πωρωμένος, σκληρός καί ἀνάλγητος μπροστά στό θεῖο δρᾶμα τοῦ Λυτρωτῆ. Οἱ δυσσεβεῖς καί παράνομοι Ἰουδαῖοι ἐμίσησαν δωρεάν καί κατεδίκασαν τόν μεγάλο Εὐεργέτη. Τυφλοὶ ὁδηγοὶ μέ τήν ἄρνησή τους νά δεχθοῦν τόν Χριστό ὡς τόν ἀναμενόμενο Μεσσία, παρέμειναν γιὰ πάντα στό σκοτάδι τῆς πλάνης καί τῆς ἁμαρτίας.

Ἡ ζωὴ τῶν ἀπάντων οἰκεία βουλήσει κλείεται στόν τάφο. Ὅμως, ὁ Ἄδης συντρίβεται, ὁ θάνατος ἠττᾶται καί ἡ νέκρωση καθίσταται ζωηφόρος, γιατί ἡ γῇ ἀδυνατεῖ νά συγκρατήσῃ στά σπλάγχνα τῆς τόν Πλαστοουργό τῆς. Ὁ ἀθάνατος Κύριος καθορᾶται νεκρός γιὰ νά καταργήσῃ τό κράτος τοῦ διαβόλου καί ἀπαλλάξῃ τόν ἄνθρωπο ἀπό τήν δουλεία τῆς ἁμαρτίας καί τῆ φθορά τοῦ θανάτου.

Ἀκόμη καί κατὰ τὴ θεόσωμη ταφή τοῦ Χριστοῦ, τό ἀποκορύφωμα τῆς θείας κενώσεώς Του, *«ἐν ἣ κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ... διὰ τῆς κατὰ τόν θάνατον οἰκονομίας τῇ σαρκὶ σαββατίσας»* (Δοξ. Ὁρθρου Μ. Σαββάτου) ὁ ἀπαθής τῇ θεότητι Κύριος παραμένει ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης. Γι' αὐτό, ἐνῷ τό ἄφθαρτο καί ζωηφόρο Σῶμα τοῦ Λυτρωτοῦ, ἐνωμένο μετὰ τῆς θεότητος, ἐκουσίως βρίσκεται ἄπνουν στόν τάφο, ἡ λογικὴ ψυχὴ Του, ἐνωμένη μετὰ τῆς θεότητος, ἐκουσίως κατεβαίνει στόν Ἄδη ὡς ἐκπορθητὴς τοῦ θανάτου καί κυρίαρχος τῆς ζωῆς, ὅπου συνέτριψε τό κράτος τοῦ θανάτου, συνέθλιψε τό βασίλειον τοῦ Ἄδου

καί ἄνοιξε τίς πύλες τοῦ Παραδείσου. Ὁ Ἄδης δεχόμενος τόν ἐκ τῆς Ἀειπαρθένου Μαρίας γεννηθέντα στένων βοᾷ γιατί κατελύθη ἡ ἐξουσία του, κατεπόθη τό κράτος του καί συνετρίβη ἡ δυναστεία του. Ὁ καθαιρέτης τοῦ Ἄδου καί ἀπερίγραπτος Κύριος ἐνταφιάζεται ἐν μνήματι καινῷ.

Ἡ ἐκούσιος θεόσωμος ταφή ζωοποιεῖ τούς νεκρούς. Ὁ Κύριος ἐγείρεται ὡς ἔνδοξος νικητής τῆς φθορᾶς καί τοῦ θανάτου συνανιστῶν τούς νεκρούς μέ τή ζωηφόρο ἐκ νεκρῶν Ἀνάστασή Του. Διά τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ θανατοῦται ὁ θάνατος, ἀδειάζουν τά ταμεῖα τοῦ Ἄδη, καταργεῖται ἡ φθορά καί ὁ μετανοημένος ἄνθρωπος μεταγγίζεται ζωῇν αἰώνιον.

Μέ τό τίμιο αἷμα πού ἔρρευσε ἀπό τήν τρωθεῖσα πλευρά Του, ζωογονήθησαν τά παραλελυμένα γόνατα τῶν ἀνθρώπων, καθάρισθησαν οἱ ψυχές τους, ξεδίψασαν οἱ πονεμένες καρδιές τους καί ἐθεραπεύθησαν ἀπό τήν ἁμαρτία τῶν Πρωτοπλάστων.

Ἐνῷ ὅμως ἡ ἀστραπή τῆς θεότητος θρυμματίσει τά δεσμά τοῦ θανάτου καί τῆς ἁμαρτίας, ἐντούτοις, δυστυχῶς, πολλοί παραμένουν ἀκόμη ψυχροί, ἀδιάφοροι καί θεληματικά ἀνεπηρέαστοι ἀπό τό μέγα θαῦμα τοῦ Λυτρωτῆ καθιστῶντες οὕτω ἀνενέργητη τή δύναμη τῆς Θείας Χάριτος στή ζωή τους. Χωρίς τή δική τους ἐλεύθερη βούληση καί συνεργασία μετά τῆς θείας Χάριτος, χάνονται καί ἀπωλοῦνται. Ἡ ἐμμονή στήν ἀφύσικη κατάσταση τῆς ἁμαρτίας καί ἡ διαρκής ἀμετανοησία παραλύουν τή θέληση, νεκρώνουν τήν καρδιά καί ὀδηγοῦν τόν ἄνθρωπο στήν αἰώνια ἀπώλεια. Ὁ μακρόθυμος Κύριος ἀναμένει βεβαίως τήν ἐπιστροφή καί μετάνοια τοῦ κάθε ἁμαρτωλοῦ. Πλήν ὅμως, μετά θάνατο θά εἶναι πλέον ἄργά. Γιατί ἐκεῖ θά λάμπει ἡ θεία δικαιοσύνη καί θά λάβει ἕκαστος κατὰ τά ἔργα αὐτοῦ.
